

ACTNOW Fact Sheet 1

Bệnh Tự Kỳ là gì?

Bệnh Tự Kỳ là một hội chứng bao gồm một số điểm liên quan đến sự phát triển và hành vi. Một trong những đặc điểm chính của bệnh tự kỷ là người bệnh sẽ bị suy kém trong các chức năng thuộc ba lãnh vực sau đây:

1. tương giao xã hội (cách xử sự với người chung quanh)
2. truyền đạt,
3. cung cách cư xử, sở thích và sinh hoạt bị giới hạn, lặp đi lặp lại và rập khuôn

Bệnh tự kỷ ảnh hưởng nạn nhân cả đời.

Bệnh tự kỷ ảnh hưởng trẻ em như thế nào?

1. Sự xã giao (cách xử thế)

Người bệnh tự kỷ có những quan hệ bất bình thường với người khác, và đây là một trong đặc điểm chính của bệnh tự kỷ. Trẻ em mắc chứng tự kỷ thường tỏ ra thiếu nhiệt tình hay không quan tâm nhiều đến người khác. Các em có vẻ mặt lãnh đạm và thiếu khả năng hay không có khả năng giao tiếp hoặc quan hệ với người khác. Nét mặt các em thường rất ít thay đổi, cách nhìn vào mặt người khác cũng không được bình thường. Các em không có khuynh hướng bắt chước những cử chỉ thân mật như vẫy tay chào tạm biệt hay bắt chước những gì các em khác làm trong trò chơi vỗ tay theo nhịp điệu (pat-a-cake games). Những em mắc bệnh tự kỷ rất hiếm khi biết tỏ thái độ đồng cảm phù hợp với lứa tuổi của mình hay có khả năng hiểu rằng con người có cảm xúc. Trẻ em tự kỷ cũng phát triển ít nhiều khả năng giao tiếp. Thế nhưng khả năng này thường chỉ giới hạn hay bất bình thường. Các em không có khả năng kết bạn và nếu có đi chăng nữa thì khả năng này cũng bị bóp méo. Các em thường không thể chơi với những trẻ khác.

2. Truyền đạt

Trẻ em bị bệnh tự kỷ thường khá chậm nói và nói không được bình thường. Khoảng 50% những em này rồi ra cũng biết nói những câu thực dụng. Trẻ em mắc chứng tự kỷ cũng thiếu khả năng ra hiệu cho người khác.

Trong số những em phát triển khả năng ngôn ngữ, chất giọng cũng như độ cao thấp và âm điệu thường không bình thường và giọng nói nghe có vẻ máy móc hay tẻ nhạt. Một số em lại nói thầm thì hay nói quá lớn. Một số khác có âm sắc khác lạ. Các em thường nhại lại lời người khác, tức là các em sẽ lặp lại ngay những gì người khác mới nói. Nếu không thì một thời gian sau các em cũng sẽ nhại lại. Một số em lặp lại bài hát trong các màn quảng cáo hay những phần đối thoại thật dài trong đĩa video các em đã xem từ mấy ngày trước. Các em làm như vậy cho dù không có lý do rõ rệt nào cả. Các em thường hiểu lời nói theo nghĩa đen và không hiểu những câu nói ẩn dụ như “shake a leg” (bắt đầu đi).

Một số trẻ em mắc chứng tự kỷ có một số vốn ngữ vựng khá và có khả năng diễn tả bằng lời nói. Thế nhưng, các em vẫn gặp khó khăn khi cần sử dụng ngôn ngữ thực dụng hay những lời nói thân mật. Các em không có khả năng bắt chuyện và “tiếp nối” câu chuyện (trao đổi).

3. Sở thích hay hành vi có tính cách trình tự hay rập khuôn

Trẻ em mắc bệnh tự kỷ thường có hành vi đam mê và có tính cách trình tự, chẳng hạn như xếp đồ chơi thành hàng và có những thông lệ bất di bất dịch trong sinh hoạt hàng ngày. Các em thường không muốn thông lệ hay khung cảnh bị thay đổi. Vì vậy, các em có thể cảm thấy khó chịu vô cùng nếu ta đem các em tới trường bằng lộ trình khác, sắp xếp lại đồ đạc trong nhà hay bảo các em phải mặc quần áo mới.

Bàn tay cũng như ngón tay và thân thể các em hay có những cử điệu kỳ quặc và lặp đi lặp lại, chẳng hạn như vẩy tay như gà vỗ cánh hay đi nhón chân. Các em cũng tỏ ra thích thú đặc biệt đối với sự chuyển động của những đồ vật chẳng hạn như khi thấy bánh xe quay. Trẻ em bị bệnh tự kỷ có khi nhìn thật kỹ những chi tiết một đồ vật chẳng hạn như cạnh bàn, cằm bánh xe hay thu thập những món đồ như cúc áo hay nhánh cây. Một số đồng trẻ em mắc chứng này, nhất là những em trong lứa tuổi từ giữa đến cuối thời thơ ấu thường tỏ ra rất chú tâm vào một số sinh hoạt nào đó và không màng tới những chuyện khác, chẳng hạn như các em để ý đến lộ trình hay lịch trình xe buýt hay xe lửa và đòi hỏi những câu trả lời cụ thể cho những câu hỏi được lặp đi lặp lại của mình.

4. Chơi đùa và óc Tưởng tượng

Trẻ em bị bệnh tự kỷ thường chỉ có những hình thức chơi đùa cứng nhắc và giới hạn. Các em rõ rệt thiếu trí tưởng tượng và óc sáng tạo. Chúng có thể xếp đi xếp lại các món đồ chơi dựa theo màu sắc hay thu thập những món đồ khác nhau chẳng hạn như những khúc dây hay những đồ vật có màu sắc hay hình thù nhất định. Những đứa trẻ như thế có thể cảm thấy rất gắn bó với những đồ vật này, và vì vậy chúng sẽ tỏ ra buồn bực vô cùng nếu những đồ vật ấy bị lấy đi hay bị đảo lộn.

Những đứa trẻ lớn hơn có thể có những hình thức chơi đùa trông có vẻ sáng tạo hơn, chẳng hạn như diễn lại những sinh hoạt ở trường với búp bê hay diễn lại một cảnh nào đó trong đĩa video các em thích. Tuy nhiên, nếu quan sát những trò chơi như vậy một thời gian, ta sẽ thấy rằng vở kịch được lặp đi lặp lại rất nhiều lần và không thể bị gián đoạn.

Trẻ em bị bệnh tự kỷ rất ít khi rủ em khác chơi chung trừ phi các em (tự kỷ) được thủ một vai trò đặc biệt nào đó cho phép chúng được quyền kiểm soát và ấn định luật chơi.

5. Những đặc điểm phụ thuộc

Bệnh tự kỷ còn có nhiều vấn đề bất bình thường khác chẳng hạn như thói quen ăn uống kỳ quặc, ngủ thất thường, tâm tính bất thường và thói tự gây thương tích cho mình. Sự cảm thụ của các em cũng không được bình thường, chẳng hạn như các em ít có phản ứng khi bị đau đớn, nhưng lại rất nhạy cảm đối với âm thanh và để ý đặc biệt tới những hình thức kích động bằng xúc giác. Tuy nhiên, không phải chỉ những em mắc chứng tự kỷ mới có những đặc điểm này, những đứa trẻ bị trì trệ trí tuệ cũng có thể bị như vậy.

6. Khả năng trí tuệ

Hầu hết trẻ em mắc chứng tự kỷ đều bị trì trệ trí tuệ. Theo như cuộc kiểm tra các tài liệu mới đây, trong đa số mẫu đối tượng, khoảng 50% trường hợp đều bị trì trệ trí tuệ nghiêm trọng, 30% bị trì trệ nhẹ hay trung bình và số 20% còn lại có chỉ số thông minh bình thường.

Nguyên do gây ra bệnh tự kỷ?

Hiện vẫn chưa biết đích xác nguyên do gì gây ra bệnh Tự Kỷ. Chúng ta chỉ biết rằng đây là một chứng bệnh sinh học bẩm sinh. Genes là yếu tố quan trọng trong việc phát sinh chứng tự kỷ. Tuy nhiên, người ta vẫn chưa xác định được đây là những loại genes nào. Chức năng não bộ của người bị bệnh tự kỷ có lẽ đều có một số điểm bất bình thường nhất định. Thế nhưng, những đặc điểm đó có bản chất như thế nào thì vẫn còn là vấn đề bí ẩn và gây nhiều tranh cãi.

Có nhiều người bị bệnh tự kỷ không?

Theo cuộc nghiên cứu có tầm vóc quốc tế hồi gần đây, (Chakrabarti and Fombonne, 2005) người ta ước lượng rằng cứ 10.000 em thì lại có khoảng 60 em mắc chứng tự kỷ (ASD). Theo kết quả cuộc nghiên cứu kéo dài ba năm do Hội Đồng Tư Vấn Bệnh Tự Kỷ (the Australian Advisory Board on Autism Spectrum Disorders) yêu cầu để tìm hiểu tỉ lệ người mắc chứng tự kỷ, ở nước Úc, cứ 10.000 em lại có 62,5 em, hay mỗi 160 em thì có một em trong lứa tuổi từ 6 đến 12 bị bệnh tự kỷ (ASD) (Wray and Williams, 2007).

Tài liệu tham khảo

Chakrabarti, S., Fombonne, E. (2005) Pervasive Developmental Disorders in Pre-school aged children. Confirmation of High Prevalence. *A. J. Psychiat.* 162: 1133-1144

Wray, J., Williams, K. (2007) The Prevalence of Autism in Australia. Report commissioned by the Advisory Board on Autism Spectrum Disorders.

Copyright 2006 Monash University ABN 12 377 614 012